

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR: Egész évre . . . 10 kor. Félévre 6 „	Szerkeszti : DR. CHARMANT OSZKÁR budapesti kir. közjegyző. Főmunkatárs : Dr. HOLITSCHER SZIGFRID budapesti kir. közj.-helyettes.	Szerkesztőség és kiadó- — hivatal — Budapest, Károly-körut 19.
--	---	--

Tartalom: A titkos vádaskodás és a birói méltóság. — A váltó-
 óvás reformja. — Az új svájci öröklési jog. — Felsőbirósági
 határozatok. — Ministeri rendeletek. — Közlemények. — Külföld.

A titkos vádaskodás és a birói méltóság.

Hogy illik ez össze?!? Biz az sehogy sem!... És mégis megesett a szomorú emlékű Fejérváry—Kristóffy-féle exlexbeli kormány idejében, hogy egyik vidéki járásbiróság telekkönyvi hatósága a közjegyzői hiteles kiadványt az iratok mellől hivatalból áttette az illetékes közjegyzői kamarához, — az érdekelt közjegyzőnek fegyelmielég leendő megbüntetése végett, — azon ok miatt (?!), mivel a hiteles kiadványban a díjjezyék felszámítva nincsen!...

A közjegyzői kamara az 1886:VII. t.-cz. 44. §-a alkalmazásával hozott határozatával az illető közjegyzőt megintette.

Mínthogy a most hivatkozott törvényszakaszra alapított határozat ellen — eddigi törvény szerint — felfolyamodásnak helye nincsen; de mivel alkotmányos országban, jogállamban élünk: jogsérelem ellenében jogorvoslatot találunk mégis csak kell, tehát keresni bizonyára szabad, a jogászok foruma elé terjesztem annak elbirálását és eldöntését: helyesen, jogosan cselekedett-e a járásbiróság telekkönyvi hatósága és a közjegyzői kamara?

Az 1874:XXXV. t.-cz. 204. §-a azt rendeli, hogy „a közjegyző köteles az általa felszámított és beszédett díjat és költséget

tételek és összeg szerint mind az eredeti okira, mind a kiadványokra és tanusítványokra feljegyezni". Ezt, az általam ismert közjegyzői területeken fennálló gyakorlat szerint, akként értelmezik, hogy az eredeti okiratokon a díjjegyzék tételenként felsorolva, feljegyeztetik; a hiteles kiadványokra és tanusítványokra ezeknek speciális díjjegyzéke vezetetik rá.

Ugyanis az okiratokra az összes díjtételek feljegyzésének szükségességét az indokolja, hogy a szokásos évi iroda-vizsgálatok alkalmával a kamara által kiküldött biztos ellenőrizhesse, hogy a díjszabályzat pontosan alkalmaztatott-e?

Ez az ellenőrzési jog tehát törvényszerint csak a megnevezett felettes hatóságokat illeti. Ha tehát valami törvényellenes számítás van, vagy ha valamely okiraton a díjjegyzék felszámítása hiányzik, akkor a kiküldött erről hivatalosan jelentést tesz és a kamara intézkedik. Harmadik személyeknek ezen benső irodai kezelési ügyekhez beleszólási joga nincsen és nem is lehet! Legfeljebb az érdekelt ügyfél emelhet panaszt, ha pl. a felszámítást sérelmesnek tartja.

Hogy az okira már rávezetve lévő díjjegyzék egész terjedelmében a hiteles kiadványra, illetőleg a tanusítványra ismételtén rávezettség, teljesen fölösleges irodai munka s elég, ha a kiadvány s tanusítvány külön-díjjegyzéke jegyeztetik föl, mivel az eredeti okiraton való följegyzés betekintését, esetleg kiiratását az érdekelt ügyfél úgyis követelheti, ha neki szüksége van rá, pl. elszámolás esetén.

De így is volt ez szokásban a fent hivatkozott járásbiróság területén is — visszamenőleg évek során át.

Miféle motívumok — személyes animosítás-e vagy magasabb állami, jogi, nemzetgazdasági érdekek inspirálták-e vagy pressionáltak-e a telekkönyvi (s miért éppen a telekkönyvi) hatóságot, hogy a szokástól eltérve kutassa, melyik kiadványon hiányzik díj-felszámítás? és esetről-esetre feljelentgesse a közjegyzőt? — azt nem is kutatom, hanem annyi bizonyos, hogy a bíróság a közjegyzőnek mint bírósági megbízottnak eljárását, működését figyelemmel kísérheti — de mint közjegyzőt, aki neki nem alárendeltje, nem lesetheti, nem dirigálhatja, de nem is büntetheti anélkül, hogy azáltal indiscretiót ne követne el a magándolgok és házi jogok szentélyébe való illetlen, jogtalan beavatkozás által.

Ahol nincs panaszos, oda nem kell bíróság sem, és vannak esetek, melyekben meg csakis „választott bíróságok“ döntésére van szükség!

Jelen esetben fontos elvi kérdés az is, hogy van-e joga vagy kötelessége-e a telekkönyvi hatóságnak, egy hozzá beérkezett kérvény mellékletét képező *okmányt* propria sua motu egyszerűen *kiemelni* és azt egy másik hatósághoz (nem felebbviteli forumhoz) elbírálás végett áttenni?!?!

Kötelessége nem lehet, mert nincs felruházva rendőrségi hatósággal, se pedig nem kapott vizsgálóbírói utasítást.

Hatáskörébe a telekkönyvi hatóságnak csak annak elbírálása tartozik, vajjon azon okirat bír-e a telekkönyvi átíráshoz szükséges kellékekkel? már pedig azon körülmény: vajjon a hiteles kiadványon a díjjegyzék rá van-e vezetve, vagy nincsen, a telekkönyvi bekebelezés foganatosítását vagy megtagadását egyáltalán nem befolyásolja.

Joga az irományt kicsatolni és áttenni csak akkor lehetne, ha erre az érdekelt ügyfél által kérvényileg vagy jegyzőkönyvileg kéretnék fel, ami pedig ez esetben nem történt meg.

Ezen jogtalan és törvénytelen eljárással tehát az van constatalva, hogy az illető telekkönyvi hatóság az ő hatáskörét túllépte, titkosan kutatta a szerinte való „mulasztást“ és vádolta meg a közjegyzőt, az okmány elvonása által pedig a félnek hónapokra terjedő idővesztést okozott.

Csorba Géza

szeghalmi kir. közjegyző.

A váltóóvás reformja.

(Befejezés.)

V.

Nem az óvatoló közegek megválasztásában, hanem elsősorban magának az óvásnak kellékei tekintetében van szükség reformokra és kell sok feleslegesnek és elavultnak kiküszöbölésére, általában pedig az egész eljárásnak lehetőleg egyszerű és olcsóvá tételére törekedni.

Azt fentebb kifejtettük, hogy az óvást, mint a bemutatás kizárólagos bizonyító eszközét, teljesen eltörölni nem lehet. A kizárólagos *okirati* bizonyítás szüksége következik a váltókötelezettség *scriptur obligatio*-jellegéből; ama számos jogi és gazdasági előnyökből, melyek ezen bizonyítási móddal járnak és végül azon leküzdhetlen nehézségekből és hátrányokból, melyek minden más bizonyítás mellett felmerülnének. Azt is kimutattuk, hogy miután egy bizonyos időben teljesített cselekmény bizonyításáról van szó, az óvásnak más mint *közokirati* formájáról nem lehet szó és minden u. n. magánóvási rendszer elejtendő.

Ámde szem előtt tartandó, hogy eszerint az óvásnak csupán, mint a szükséges bemutatás kizárólagos bizonyító eszközének van jogosultsága, de nem mint ünnepélyességi actusnak. Mellőzendő tehát ott, ahol a váltóadósnak való bemutatására szükség nincs, mert az a váltóhitelezőnél tartozik fizetni. Már pedig ez az eset forog fenn, ha a telepített váltónál *a telepes lejáratkor egyúttal a váltó legitimált birtokosa*. Hogy ilyenkor az elfogadó elleni kereset fentartásához nem szükséges az óvás, azt a mi váltótörvényünk 44. §-a ki is mondotta. De hiszen annak, hogy egyáltalán a telepesnek való bemutatás és az óvás az elfogadóval szemben is szükséges, oka épen az, hogy a telepített váltónál az elfogadó is, ha nem is jogilag, de tényleg nem a maga, hanem a telepes fizetését igéri és így a visszkötelezettekkel egy tekintet alá esik. Ha nem is jogilag, de tényleg egy újabb intézvény történik a telepesre. Ha tehát az óvás olyankor, mikor a telepes azonos a hitelezővel, feleslegesnek mutatkozik, az elfogadóval szemben, érthetetlen, hogy *miért van szükség arra a kibocsátóval és forgatókkal szemben?* Az, hogy a váltón visszkötelezettek is vannak, nem változtat azon, hogy a telepes és váltóhitelezőnek egy személyben való egyesülése folytán, a váltóhitelező nem kénytelen

többé a váltóadóst felkeresni, hanem utóbbi tartozik jogilag a telepesnél, tényleg tehát a váltóhitelezőnél „fedezetről gondoskodni“, vagyis fizetni. Itt tehát bemutatásra szükség nem lehet, sőt az nem is eszközölhető. Mert megfontolandó, hogy tulajdonképen nem a közjegyzőnek kellene a váltót bemutatnia, hanem a váltóbirtokosnak és a közjegyzőnek ezt csak tanusítania.* Csak a gyakorlatban fejlődött ki, hogy a közjegyző végzi egyúttal a tanusítandó cselekményt. Az óvás tehát az ilyen váltóknál az *önmagának való bemutatást* tanusítja, vagyis igazában nem is a bemutatást, hanem a fedezethiány kijelentését. (U. n. *Declarationsprotest*.) Ez a kijelentés pedig nem képezheti a visszkötelezettség előfeltételét, mert annak szüksége a visszkötelezettek váltókötelezettségének lényegéből egyáltalán nem következik. Az óvásoknak ezt a teljesen felesleges fajtát tehát egyszerűen el kell törölni. Az egyetlen érv, mely ez ellen felhozható, az, hogy ha a váltóbirtokos üres vagy nem keltezett, vagy esetleg visszakeltezett forgatmánynyal van legitimálva, semmivel sincs igazolva, hogy az óvási határidőben is a váltó birtokosa volt. Ezt bizonyítaná már most az óvás. Tehát voltaképen az óvás azt bizonyítja, hogy az óvás felesleges volt! Nyilvánvaló, hogy egyrészt ez az érv ép úgy szól mai váltótörvényünk 44. §-a ellen, másrészt ezt a bizonyítékot egyszerűbb és olcsóbb úton is lehet elérni, mint óvással. Nevezetesen vagy úgy, hogy az ilyen váltókról másolatok készíttetnek és az óvási határidőben a felmutató váltóbirtokos megnevezésével hitelesíttetnek, vagy úgy, hogy az ilyen váltókat az óvási határidőben egyszerűen lajstromozni kell. Hitelesítő vagy lajstromozó közegekül ugyancsak a mai óvatoló közegek volnának legalkalmasabbak. Ezzel egyúttal eleje vétetnék azon számos pernek, mely ma az elfogadó elleni kereset szempontjából a váltótörvényünk 44. §-a folytán akörül folyik, hogy a telepes az óvási határidőben tényleg a váltó legitimált birtokosa volt-e?

Váltójogunk egy további elavult intézkedése a telepített és fizetési helyiséggel ellátott váltók közötti különböztetés. A mai forgalmi viszonyok mellett nem a földrajzi helykülönbség, hanem az a lényeges, hogy az intézvényezettől különböző személy van fizetőnek nevezve. Akár más helyen, akár az intézvényezett lakhelyén van „telepes“, illetve „fizető“ kijelölve, az elfogadó ennél, vagyis ezáltal akar fizetni. Nincs értelme, hogy egyik esetben a telepesnél,

* L. Nagy Ferencz: Váltójog. IV. kiadás 506. lapon 26. jegyzet.

a másik esetben a fizetési helyiségben, de az intézvényezettnél kellessen a fizetést keresni. A Budapesten lakó elfogadó ép oly kevésbé fog a Pesti Hazai Takarékpénztár intézeti helyiségeiben a bemutató váltóbirtokosra lesben állni, mint a vidéken lakó. Mindkét esetben tehát a fizetőnek kijelölt takarékpénztárnál kell a fizetést keresni. Ámde akkor nincsen értelme, hogy ha a vidéken lakó elfogadó elleni kereset fentartására a váltót be kell mutatni és megóvatolni, ez ne legyen szükséges a Budapesten lakó elfogadóval szemben, aki ép úgy csak a takarékpénztár általi fizetést ígérte. Ennélfogva ezen, a mai viszonyok mellett indokolatlan különböztetést el kell ejteni és az óvást megkövetelni, valahányszor az *intézvényezettől különböző személy van fizetőnek kijelölve*. Másrészt természetes, hogy ami fentebb előadatott arra nézve, hogy mikor felesleges egyáltalán „telepített” váltóknál az óvás, áll a „fizetési helyiség” megjelölését tartalmazó váltókra is, vagyis utóbbiakat sem kell bemutatni és megóvatolni, ha a kijelölt fizető egyúttal lejáratkor a váltó legitimált birtokosa volt.

Ezen felesleges óvások eltörlésével a mai óvások nagy része meg fog szünni és az önmagánál való „bemutatást” tanusító óvások helyébe annak egyszerűbb és olcsóbb úton való igazolása fog lépni, hogy a kijelölt fizető lejáratkor egyúttal a váltó legitimált birtokosa volt, akinél eszerint fedezetről gondoskodni, vagyis fizetni kellett volna.

Ily módon az óvás egyszerűsítésének és olcsóbbításának kérdése nagy mértékben veszít fontosságából. Messzebbmenő újításokra azért alig van szükség. Különösen áll ez azon javaslatra,* hogy az óvás magára a váltóra vezettessék. Ellenben sok felesleges írásmunka lesz megtakarítható a mai *óvási jegyzőkönyv (váltótörvény 101. §) elhagyásával*. Az óvás elvesztésének esetéről való ez a gondoskodás túlzottnak mondható, ha meggondoljuk, hogy magának a váltónak elvesztéséből eredő, sokkal lényegesebb hátrányokkal szemben sem lehet védekezni, legalább nem a kibocsátóval és forgatókkal szemben (váltótörvény 79. § 2. bekezdés), akik pedig az óvásnál is elsősorban jönnek tekintetbe. A gyakorlatban pedig tudvalevő, hogy úgy nálunk, mint másutt,** az óvási könyvből a

* L. első közleményben III. alatt tett megjegyzéseinket.

** Dr. Wagner bécsi közjegyző, a 3-ik német közjegyzői gyűlésen tett nyilatkozata szerint 60,000 óvás felvétele után kétszer adott másolatot az óvási könyvből.

legritkább esetekben szoktak másolatot kérni. Ezen könnyítésen kívül még a mai állandó díj helyett a *váltó értékéhez képest emelkedő díjskálával* lehetne az olcsóbbítás tekintetében felmerült kívánásoknak eleget tenni. A postai portódíjknál ugyan az óvási költség így is mindig magasabb lesz, de, amint láttuk, a belga postaóvásnál is az és utóvégre annyi bizonyos, hogy a szükségbe került váltóadást az óvási költségnél a perköltség még mindig erősebben nyomja, anélkül, hogy eszébe jutott volna valakinek módokról gondoskodni, melyekkel az apasztható volna.*

H. Sz.

Az új svájci öröklési jog.

IV. Végrendeleti öröklés.

(Folytatás.)

7. §. A *végrendelet-alaki kellékei*. Két rendes és egy rendkívüli végrendeleti alak áll rendelkezésre. Rendes végrendeletek a *közvégrendelet* és a *sajátkezű végrendelet*. Rendkívüli végrendelet a *szóbeli végrendelet* (520. §).

A) A közvégrendelet alkotása közjegyző vagy a kantonok által kijelölt közhivatalnok előtt két tanu alkalmazásával olyképpen történik, hogy az örökhagyó a közjegyző előtt akaratát kijelenti, utóbbi arról az okiratot felveszi, örökhagyónak felolvassa vagy elolvasás végett átadja, az örökhagyó pedig sajátkezűleg reáírt és aláírt helybenhagyó nyilatkozatával, úgyszintén a közjegyző kelettel és sajátkezű aláírással ellátják. Az így felvett okiratot végül az örökhagyó a közjegyző előtt a két tanunak felmutatja oly kijelentéssel, hogy az az ő végrendeletét tartalmazza, a tanuk pedig ennek megtörténtét és az örökhagyó cselekvőképes állapotáról való meggyőződésüket az okirat végére (ha nyíltan),

* Ezen cikk befejezése után, f. é. május hó 22-én hozta a budapesti kereskedelmi és iparkamara lapunk ezen számában a „Közlemények” című rovatban egész terjedelemben közölt határozatait a váltóóvás reformja dolgában. Az Omke ismertetett határozatával szemben a kamara már sokkal óvatosabb és tartózkodóbb álláspontot foglal el. Indítványait nagyjában helyeselhetjük is, kivéve azt, mely az *1000 K-án aluli váltókra nézve a postaóvás facultatív behozatalát javasolja*. Hogy éppen a kis váltók birtokosai szorulnak leginkább egy jogismerő közeg közbenjárására és tanácsára, azt már fentebb kifejtettük. A facultatív módja a meghonosításnak pedig csupán jele annak, hogy az érdekelt körök sem mernek visszavonhatlanul lemondani a közjegyző igénybevételéről. Végül nélkülözzük a postakincstár teljes szavatolásának hangoztatását, melyről, nem hisszük, hogy a kamara lemondani akart volna.

vagy borítékára (ha zárva történt a felmutatás) írt és aláírt nyilatkozatukkal tanusítják (521. §, 522. §). Eszerint tehát rendszerint a tanuknak a végrendelet tartalmáról nem kell tudomással bírniok. Ha ellenben az örökhagyó olvasni nem tud, az okirat a közjegyző által neki a két tanu jelenlétében felolvasandó és ennek megtörténte a tanuk által az okiraton tanusítandó. Ha pedig az örökhagyó írni nem tud, a tanuk által az okiraton tanusítandó, hogy a helybenhagyó nyilatkozattal és aláírással való ellátás ezen okból maradt el (523. §). Közvégrendelet csupán az országos nyelvek valamelyikén vehető fel. Ha a közreműködő személyek valamelyike a végrendelet nyelvét nem bírja, tolmács alkalmazandó (529. §).

B) A sajátkezű végrendelet egész terjedelmében örökhagyó által sajátkezűleg irandó, keltezendő és aláírandó. Ezenfelül a kantonoknak fentartatik, a sajátkezű végrendelet érvényességét attól függővé tenni, hogy az az örökhagyó által közjegyzőnél vagy más megjelölendő közhivatalnál letétbe helyeztetik (524. §). Ezzel mód nyújtatik a holograf végrendeletek elismerésével járó veszélyek elhárítására.

C) A szóbeli végrendelet csupán mint rendkívüli végrendeleti alak ismertetik el, melylyel örökhagyó közeli halálveszély, betegség, járvány, háború és hasonló esetekben élhet, amikor rendes végrendelet alkotása lehetetlen vagy nagy nehézségekbe ütközne. A szóbeli végrendelet olyképp történik, hogy örökhagyó végakarátát két tanu előtt kijelenti és utóbbiakat annak tanusítására felhívja (525. §). A tanusításnak pedig olyképp kell megtörténnie, hogy az egyik tanu által haladéktalanul leírt és keltezett és mindkettőjük által aláírt végakaratot késedelem nélkül valamely bírósághoz bemutatják vagy utóbbi előtt a tanuk a végakaratot szóbelileg bejelentik és arról jegyzőkönyv vétetik fel (526. §). A szóbeli végrendelet rendkívüli jellegének megfelelően, csupán ideiglenes hatálylyal bír és érvényét veszti azon időponttól számított egy hó mulva, melyben örökhagyó ismét oly helyzetbe jutott, hogy rendes végrendeletet is alkothat (527. §).

D) Bármely végrendelet alkotásánál való közreműködésből (tanu, közjegyző, tolmács) ki vannak zárva a cselekvőképtelenek, hivatalvesztésre ítélték, írni és olvasni nem tudók, valamint örökhagyó le- és felmenői, házastársa és testvérei. A közreműködők (tanu, közjegyző, tolmács), valamint le- és felmenőik, házastársuk és testvéreik a végrendeletben nem részesíthetők (530. §), illetve

a nekik rendelt részesítés hatálytalan, anélkül azonban, hogy a végrendelet érvényessége egyébként érintetné (542. § 4.). A közvégrendeletnek és sajátkezű végrendeletnek egyaránt további érvényességi kellékét képezi az okirat *sértetlensége*. Nevezetesen ha az okiratban oly törlések, áthuzások vagy betoldások fordulnak elő, melyek a keletet vagy valamely rendelkezés tartalmát megváltoztatják, az egész végrendelet érvényét veszti, hacsak a felforgó változtatás nem a közvégrendelet vagy sajátkezű végrendelet alakjában történt (531. §). Az ezen kellékeknek meg nem felelő törlések tehát nem hallgatóságos visszavonásnak tekintetnek, melylyel csak a törölt rendelkezés hatálytalansága járna, hanem oly alaki hiányt képeznek, mely az egész végrendeleti okirat érvénytelenségét vonja maga után.

E) A végrendelet visszavonása háromféle módon történhetik. Elsősorban kifejezett, egészben vagy részben való visszavonás útján melynek érvényességéhez ugyanazon alakiságok kívántatnak meg, mint a végrendelet alkotásához (532. §). Az örökhagyó továbbá visszavonhatja végrendeletét az okirat megsemmisítése vagy más módon való érvénytelenítése által. (Egyes törlések és áthuzások egyúttal a fentebb ismertetett 531. § alá is esnek, tehát már az abban foglalt szabály szerint is az egész végrendelet hatálytalanságát eredményezik.) Ha a végrendeleti okirat megsemmisítése vagy törvénytelenítése véletlenül vagy harmadik személy hibájából történt, (a bizonyítás terhe az erre hivatkozóra hárulván,) a végrendelet, netáni kártérítési igények épségben tartásával, szintén érvénytelen, kivéve, ha az okirat tartalma teljes mértékben és pontosan megállapítható (533. §). Végül kifejezett visszavonás nélkül is, minden, későbbi végrendelet az előbbi helyébe lép, amennyiben nem kétségtelen, hogy annak csupán kiegészítéseül szolgál. (334. §. 1.) Ép úgy valamely hagyatéki tárgyról való végrendelet visszavontnak tekintendő, valamely arra vonatkozó ellentétes élők közötti intézkedés által. (534. § 2. V. ö. 503. § 3. is.)

8. §. *Érvénytelen végrendeletek.* A végrendelet kezdettől fogva érvénytelen, ha örökhagyó annak alkotásakor végrendeletalkotási képességgel nem bírt, vagy az akarathiany valamely esete forog fenn, vagy a végrendelet tartalma, vagy valamely feltétele a jó erkölcsökbe ütközik vagy jogellenes, végül ha a végrendelet valamely alaki kellékhiányban szenved (541., 542. §). A végrendelet érvénytelensége hivatalból ki nem mondható, hanem csupán valamely, a

végrendelet nem létezésében érdekelt által indított kereset vagy emelt kifogás folytán állapítható meg. Kifogásképen a végrendelet érvénytelensége az örökösödési keresettel szemben bármikor felhozható (543. § 2.), ellenben az érvénytelenségi kereset a végrendelettről és az érvénytelenségi okról való értesüléstől számított 1 év, legkésőbb pedig a végrendelet kihirdetésétől számított 10 év elteltével elévül. (543. § 1.) A rosszhiszemű végrendelet örökösével szemben azonban, a végrendeletalkotási képesség hiánya vagy a végrendelet erkölcstelensége vagy jogellenessége miatt indított kereset csupán 30 év elteltével évül el.

Nincsen helye az alaki kellékhányra alapított érvénytelenségi keresetnek vagy kifogásnak akkor, ha a végrendelet megfelel azon szabályoknak, melyek alkotásakor az alkotás helyén vagy az örökösödő lakhelyén vagy hazájában, vagy örökösödő halálakor lakóhelyén vagy hazájában érvényben voltak. (542. § 2–4.)

9. §. *Közös végrendeletek.* Azt a mondhatni általánosan elfogadott szabályt, hogy egy végrendeleti okiratba rendszerint csak egy személy végakarata foglalható, a svájci codex nem ismeri. A közös végrendeletalkotás a hitvestársakra vagy jegyesekre korlátozva tehát nincsen és csupán annyi mondatik, hogy több örökösödő, *nevezetesen* házastársak, végakarataikat egy közös intézkedésbe foglalhatják (513. §). A végrendeletalkotás közössége vagy pusztán külsőleges, vagyis két végakarataknak egy közös okiratba való foglalásában nyilvánul, vagy az intézkedések kölcsönös vonatkozásában áll, ami akkor is fennforoghat, ha külön okiratokban tett intézkedésekkel van dolgunk (528. § 1). Mindenesetre azonban akár közös, akár több okirat forog fenn, elvileg a végrendeletek egymástól fennállásukban és érvényükben függetlenek és szabadon visszavonhatók. (514. § 1.) Ez alól kivételeket szabhat a felek akarata, mely a közös végrendelet értelmezése útján megállapítva lett. Nevezetesen, ha a közös végrendelet tartalmából megállapítható, hogy az egyik intézkedés érvénye a másiktól tételtől függővé, az egyiknek visszavonása vagy érvénytelensége önként maga után vonja a másiknak hatálytalanságát is. (514. § 2.) Továbbá, ha a felek megállapítható szándéka szerint, az egyik örökösödő intézkedése a másiknak beleegyezése nélkül vissza nem vonható, a közös végrendelet öröklési szerződés hatályával bír. (615. § 1.) Végül általában, ha az egyik végrendeletalkotó a másik elhalálása folytán a közös végrendeletből valamit szerzett, ennek

visszaszolgáltatása előtt, saját rendelkezését meg nem változtathatja. (515. § 2.)

Közös végrendelet csak közvégrendelet alakjában tehető és a közös okirat együttesen állítandó ki és irandó alá. (528. § 2.)

(Folyt. köv.)

—er.

Felsőbirósági határozatok.

Közjegyzői rendtartás.

153. A tényállás szerint felperes megvette elsőrendű alperes feleségétől az ingatlanokból jutalékát és azt eladta elsőrendű alperesnek 1060 koronáért, ez pedig a vételárról adóslevelet állítván ki, annak rendén arra kötelezte magát, hogy a vételár 1904. évi november hó 15-én megfizeti; de nem fizette meg, sőt 1904. évi november hó 8-án az említett ingatlan-jutalékot a saját illetményével, tehát a jelzett ingatlant egészben eladta sógorának másodrendű alperesnek 800 koronáért, amely ingatlan azonban 2260 kor. értéket képviselt.

A felebbezési bíróság az előadott tényállásból kifolyóan elsőrendű alperest 1060 kor. vételárnak és kamatjának, másodrendű alperest pedig elsőrendű alperessel egyetemlegesen ebből a tőkéből 730 koronának, kamatjának és felebbezési költségnek megfizetésére kötelezte, utóbbit abból az indokból, mert az az ingatlanrész, melyet felperestől elsőrendű alperes 1060 koronáért és ettől másodrendű alperes 400 koronáért megvett, 1130 kor. értéket képvisel és így másodrendű alperes a vételár és érték közötti 730 kor. különbözettel megajándékozottnak tekinthető.

A tárgyalási jegyzőkönyvek szerint alperesek külön jogalapon védekeztek és elsőrendű alperes úgy a felperessel kötött adásvételi ügyletet, mint a kereset alapjául vett adóslevelet színlegesnek jelentette ki azért, mert az adásvételi ügyletet nem felperessel, hanem saját törvényes nejével kötötte, tehát a vételárral felperesnek nem adósa, mert a nejével kötött eme jogügylet érvénytelen lévén, követelési jog alapjául nem szolgálhat.

A felebbezési bíróság ítéleti indokolása szerint a vételi ügyletek színlegességére alapított kifogást alaptalannak találta, mert I. r. alperes nem hozott fel olyan tényközlést, amelyből az következne, hogy az adásvételi ügyletek csak alakilag létesítettek, anélkül, hogy a felek valódi akarata adásvételi ügylet létesítésére irányult volna: és további indokolása szerint a peres felek azon egyező előadásából, hogy felperes azért vette meg elsőrendű al-

peres nejének ingatlan-jutalékát és adta el elsőrendű alperesnek, mert azt utóbbi mint férj a nejétől, miután a közjegyzőt eredménytelenül keresték, meg nem vehette, az tűnik ki, hogy a szerződő felek nem színleges, hanem valódi akarata az volt, hogy elsőrendű alperes nejének ingatlan-jutaléka a férjének tulajdonába vétel jogcímén menjen át. Az pedig, hogy ennek keresztülvitelénél esetleg az 1886:VII. t.-czikk 22. §-ában foglalt rendelkezést megkerülték, az ügyletek színlegességét vagy érvénytelenségét meg nem állapítja.

Ezek szerint maga a felebbezési bíróság tényként megállapította, hogy felperesnek, elsőrendű alperesnek és feleségének egyező akarata az volt, hogy utóbbinak birtokilletménye férjének tulajdonába menjen át és hogy eziránt felperes elsőrendű alperes feleségével és azután elsőrendű alperessel színlegesen szerződjön; téves tehát a felebbezési bíróságnak az az ítéleti kijelentése, hogy a felperes és elsőrendű alperes közötti szerződés színlegességére nézve adat nem merült fel. Ezekhez képest a jelen esetben ez a szerződés jog és kötelezettség alapítására annál kevésbé alkalmas, mert az a felebbezési bíróság fennebbi ítéleti indokolása szerint is csak a törvény megkerülésére irányult.

Ebből kifolyóan tehát felperesnek elsőrendű alperes ellen az 1060 korona vételár iránt követelési joga nem lévén, nem követelheti a másodrendű alperestől sem, hogy ez az elsőrendű alperestől esetleg ajándékba kapott vagyonértéket megtérítse; anyagi jogszabályt sértett ezek szerint a felebbezési bíróság, midőn alpereseket a keresetben marasztalta, ezért vonatkozó ítéletének megváltoztatásával felperest keresetével elutasítani kellett. (Curia 1906. május 2. G. 691/1905. sz.)

154. Felperes beismeri, hogy az alperes által megjelölt s a kereset alapját képező 10 részvény alperes nevére, miglen 2 részvény kiskorú B. Gy. nevére lett az ő beleegyezésével és hozzájárulásával kiállítva s alperes birtokába átadva. Tekintve már most, hogy felperes azt, hogy ezen részvényekhez tulajdonjogát fentartotta volna, vagy hogy azok ellenében bármely ellenértéket kikötött volna, nem is állította; alperes mint a felperes neje, felperes, mint férj, részéről a 10 részvényre megajándékozottnak tekintendő; s minthogy pedig ezen férj és feleség közötti megajándékozás érvényességéhez, a megtörtént tényleges átadással szemben az 1886:VII. t.-cz. 22. §-ának c) pontja értelmében közjegyzői okirat nem kívántatik; minthogy továbbá az a körülmény, hogy az előző időben az alperes nevére kiállított ily részvények után befolyt összegek a felperes neve alatt folytatott üzletbe lettek befektetve, ezen ajándékozás hatályára s valódiságára mi befolyással sem bír; alperes a lejárt 8 részvény értékét, tekintet nélkül arra, hogy ezen részvényekre a közös jövedelemből, vagy felperes külön vagyonából teljesítették-e a befizetések, jogosan vehette fel

s a még le nem járt s nem értékesített 2 részvényre felperes igényt nem tarthat; s minthogy végül a kiskorú B. Gy. perbe vonva nem lett, s így a nevére kiállított 2 részvény felett e perben határozni nem lehet: ugyanazért a kir. törvényszék ítéletét megváltoztatni s felperest keresetével végleg elutasítani kellett. (Curia 1906. márczius 29. 8954/1905. sz., a pécsi tábla indokainak helybenhagyásával.)

*

155. A tényállásból kitünően alperesnek, illetve néhai L. M.-nak a végrehajtás alapjául felhozott közjegyzői okirat IV-ik pontján alapuló az a joga, hogy a felpereseknek az eltartás és eltemettetés fejében adott ellenértéknek 1600 koronát tevő egyik része a kikötmény nem teljesítése esetében visszakövetelhető, a közjegyzői okirat kiadása után felmerült tények következtében megszűnt. Ugyanis a tényállás szerint néhai L. M. tartás iránti igényét per útján érvényesítvén, felperesek ítéletileg arra köteleztettek, hogy előbb nevezettnek a tartás pénzbeli egyenértéke fejében havonként 41 kor. 70 fillért fizessenek, s a felek még külön is megegyeztek akkép, hogy a kérdéses 1600 kor. jövedelmének számba vétele mellett, felperesek a kapott ellenérték fejében alperesnek csakis a biróilag megítélt készpénzbeli tartási összeget legyenek kötelesek megfizetni és ezekből a megállapított tényekből a felebbezési bíróság helyesen következtette, hogy a felek között létesült jogügylet a közjegyzői okirat kiadása után birói ítélettel és ezt megerősítő egyezséggel szabályoztatván, L. M.-nak a közjegyzői okiratban az 1600 koronára fentartott joga megszűnván, L. M. csakis a későbbi ítélet és egyezségbeli jogait volt jogosult érvényesíteni. Ami pedig alperesnek azt a panaszát illeti, mintha a felebbezési bíróság az 1881:LX. t.-cz. 30. § c) pontjának rendelkezését azért sértette volna meg, mivel a megszüntetés alapjául felhozott tények a végrehajtást rendelő végzés kézbesítése előtt merültek fel, ez alappal nem bír; mert az említett törvényhely szerint, végrehajtás megszüntetési keresetnek minden megkülönböztetés nélkül akkor is van helye, ha az annak alapjául szolgáló körülmények vagy tények az 1874:XXXV. t.-cz. 113. és következő §-aiban szabályozott kifogás útján nem érvényesíthetők, amiből következik, hogy a *közjegyzői okiratba foglalt jogügylet létesülése után a kötelezettség teljesítésére vagy korlátozására vonatkozó körülmények és tények, amennyiben okirattal nem bizonyíthatók, végrehajtás megszüntetése iránti keresettel igenis érvényesíthetők.* (Curia 1906. április 16-án, 9654/1905. sz.)

*

156. Alperes azzal védekezett, hogy a szerződés érvényéhez közjegyzői okirat nem kívántatik, mert a közte és férje a felperes közt az a megállapodás jött létre, hogy ingatlanait közös gyermekeiknek adja el, ezzel szemben az alperes a vételárat kifizeti, de köteles lesz az ingatlanokat a gyermekek nevére iratni és a

tulajdonjog bekebelezésével egyidejűleg csupán arra lesz jogosítva, hogy a maga javára az elidegenítési és terhelési tilalmat feljegyeztesse és a haszonélvezeti jogot bekebeleztesse.

Az 1886 : VII. t.-cz. 22. §-a szerint a közjegyzői okirat csak a házastársak között létrejött vételi szerződés érvényességéhez kívántatik meg, míg ha a szerződés a házastársak közt ugyan, de ezek gyermekei javára jön létre anélkül, hogy a házastársak magukra nézve egymással szemben jogokat és kötelezettségeket megállapítsanak, a szerződés érvényéhez közjegyzői okirat nem kívántatik. A jelen esetben tehát az a döntő, hogy a vételi szerződés az alperes által vitatott megállapodás mellett jött létre, s hogy a felperes részére biztosított elidegenítési és terhelési tilalom, valamint a haszonélvezeti jog fentartása a házastársaknak egymás iránti olyan kötelezése, hogy a szerződés érvényéhez más, ennél fogva közjegyzői okirat kívántatik meg. Az alperes által vitatott elidegenítési és terhelési tilalom, valamint a haszonélvezeti jog fentartásával a házastársak egymással szemben sem jogokat, sem kötelezettségeket meg nem állapítottak, mivel ezek fentartásával a felperessel szemben csupán a gyermekek, mint az ingatlanok tulajdonosai és nem a házastársak lesznek kötelezve, következésképp a szerződés érvényességéhez ebből a szempontból közjegyzői okirat nem szükséges és a szerződés azon az alapon, hogy közjegyzői okiratba foglalva nem lett, érvénytelennek nem tekinthető. (Curia 1906. április 20. 7902/904. sz.)

Hagyatéki eljárás.

157. Az elsőbíróság végzésének felfolyamodással megtámadott, megjelölt részét helyben hagyni kellett megfelelő vonatkozó indokai alapján és még azért, mert a hagyatéki bíróság az 1894. évi XIV. t.-cz. 85. § és 92. § a) pontja értelmében, a perre utasítás és a peressé vált hagyaték biztosítása kérdéseinek eldöntése eseteiben a végrendelet alaki kellékeinek fenforgását mérlegelni jogosított és így amidőn az elsőbíróság a végrendelet alaki kellékei tekintetében kijelentését megtette, szabálytalanságot el nem követett; mert továbbá a hagyatéki zárlat csakis hagyatéki vagyona rendelkezhető el, az 1894. évi XVI. t.-cz. 90. és 91. §-ai értelmében, már pedig W. O. oly vagyonokra kéri a zárlat elrendelését, amelyet hagyatéki vagyonnak sem W. A., sem az örökhagyó özvegye el nem ismert és így az ily el nem ismert és másnak a birtokában levő vagyon előbb a hagyatékhoz tartozónak per útján megállapítandó és ennek a megállapítását W. O. az általa megindítandó végrendelet érvénytelenítése és törvényes örökösödés megállapítása iránti perben érvényesítheti; mert végre a hagyaték megállapítása céljából rendeltetvén ki a szakértő, ennek a véleményének a kikapcsolása iránti kérelmet tehát az elsőbíróság helyesen mellőzte és mert W. O. azt vitatta, hogy a fentemlített követelések

nem behajthatatlanok, ebből folyóan a kinevezett ügygondnoknak azok behajtására is csak ő és nem az ellenkezőt állító W. A. adhat kellő utasítást.

Ellenben az elsőbíróság végzésének megjelölt részeit megváltoztatni kellett, mert a 43194/1895. sz. igazságügyminiszteri rendelet 64. §-a értelmében a szakértői díj és költség az érdekelt felek által örökrészük arányában viselendő, amennyiben pedig a hagyaték peressé vált, az ily díjat a birtokban lévő fél köteles egyedül előlegezni, a hagyatékul elismert vagyon birtokában lévőnek pedig W. A. tekintendő az örökhagyó özvegyével együtt, mint egy jogalapon állók; mert továbbá a hagyatéki vagyon kiegészítő részét képező követelések behajtására kirendelt ügygondnok az 1894. évi XVI. t.-cz. 90. § negyedik bekezdése szerint nem az egyes örökös, hanem a hagyaték képviselőjében lép fel, tehát a pert is csak a hagyaték veszélyére teheti folyamatba. (Budapesti kir. tábla 1906. április 9. 2103. sz.)

*

158. A kir. ítélőtábla az elsőbírósági végzésének azt a neheztelt részét, mely szerint az abban 8—10. és 12—16. alatt megnevezettek részére az ott kitett alapítványszerű hagyományösszegek az ezekre vonatkozó alapító oklevelek kiállítása s ezeknek kormányhatósági jóváhagyása feltétele nélkül adattak át, és a közalapítványi kir. ügyigazgatóság erre irányuló kérelmével elutasított, megváltoztatja akként, hogy a fent említett hagyományösszegeket az elsőbíróság végzésében 8—10. és 12—16. alatt megnevezettek részére csakis oly feltétel mellett adja át és utalványozza ki, ha előbb az említett alapítványszerű hagyományra nézve az alapító oklevelek kiállítottak és kormányhatósági jóváhagyással elláttattak. Ugyanis az örökhagyó a Budapesten 1904. évi február hó 9-én kelt végrendeletében az elsőbíróság végzésében 8—10. és 12—16. pontok alatt megnevezettek részére, az ugyanott kitüntetett összegeket mint hagyományokat alapítványul rendelte. Mint-hogy pedig mindaddig, amíg az illetékes kormányhatóság által jóváhagyott alapító oklevél kiállítva nincsen, az alapítvány jogi léttel nem bír s így jogoknak alanya nem lehet és az alapítvány kezelésére hivatott közegnek s illetve hatóságnak vagy szervezetnek vonatkozó képviselői joga pedig csak akkor áll be, ha maga a képviselendő jogszemély már jogi léttel nyert, ezekhez képest pedig a még nem létező jogalany részére a kérdésben forgó összegek át és ki nem adhatók, mindezeknél fogva az elsőbíróság végzésének a fent megjelölt neheztelt részét a rendelkező részben említett módon megváltoztatni kellett. (Budapesti, kir. tábla.)

A kir. Curia a másodbíróság végzésének azt a neheztelt rendelkezését, mely szerint a Szend község evang. egyház Szend község evang. iskola, Szend község gyermekkert, a budapesti evang.

egyház, a budapesti evang. gymnasium és a Petőfi-társaság részére hagyományozott és az elsőbíróság végzésében 8., 9., 10., 12., 13. és 14. számok alatt megjelölt hagyományi összegeket csakis oly feltétel mellett adja át és utalványozza ki, ha előbb az említett alapítványszerű hagyományra nézve az alapító oklevelek kiállítottak és kormányhatósági jóváhagyással elláttak, — megváltoztatja és az elsőbíróság végzésének ezen hagyományi összegek feltétlen átadását és kiutalását tárgyazó rendelkezését hagyja helyben azért, mert az örökható végrendeletében meg nem jelölve a célt, melynek állandó szolgálatára a hagyományozott összeg alapítványul szolgáljon; ezen hagyományok oly közcélú alapítványok tekintete alá nem esnek, melyeknek a létesítéséhez alapító levél kiállítása és kormányhatósági jóváhagyás szükséges. (Curia 1906. márczius 29. 918. sz.)

Telekkönyvi rendtartás.

159. A kérvényhez csatolt számlakivonatban adósként a cég lévén kitüntetve, ennek alapján a tkvi rendt. 88. §-ának c) pontja értelmében csak az adós cég ellen és ennek vagyonára engedhető meg a zálogjog előjegyzése. K. J. cégtag ellen, ennek saját vagyonára azonban az alapon, hogy az adósként megjelölt cég közkereseti társaság és ennek tagja K. J. az 1875 : XXXVII. t.-cz. 88. §-a szerint saját vagyonával egyetemleg felelős, a zálogjog előjegyzése el nem rendelhető; mert a telekkönyvi hatóság csak azt vizsgálja, hogy a számlakivonatba foglalt követelésre nézve az adós cég ellen a kereskedelmi könyv bizonyító erővel bír-e, annak a vizsgálatnak azonban, hogy a cég közkereseti társaság-e és hogy a cég tagja K. J. saját vagyonával kötelezettségben áll-e? a telekkönyvi hatóság hatáskörébe nem tartozik és ennek folytán a számlakivonat alapján a cégtag ellen ennek saját vagyonára zálogjogi biztosítás iránt nem is intézkedhetik. (Curia 1906. márczius 29. 2143. sz.)

*

160. A királyi ítélőtábla a királyi törvényszék mint telekkönyvi hatóság végzését megváltoztatja és a nyiregyházi kir. törvényszéknek ítélete alapján a tulajdonjogot a 374. számú telekjegyzőkönyvi betétben foglalt 1856. és 3253/2. hrzi számú ingatlanokra; a 2027. hrzi számú részletnek a felerészére; az 1419. hrzi számú részletből 1 hold 551 négyszögöltre; a 2329. hrzi számú részletből 925 négyszögöltre; a 2963. hrzi számú részletből 421 négyszögöltre és a 2960. hrzi számú részletből 25 négyszögöl területre előjegyeztetni rendeli; mert a kérelem alapjául szolgáló, még jogerőre nem emelkedett és ingatlanra vonatkozó tulajdonjog megítélését tartalmazó bírói ítélet alapján a telekkönyvi rendtartás 92. §-a értelmében előjegyzésnek feltétlenül helye van és ennek a megengedését a telekkönyvi rendtartás 55. §-a sem gátolja, mert

az előjegyzés ugyanazon telekjegyzőkönyvben lévén foganatosítandó, lejegyzés szüksége ezúttal fenn nem forog. (Debreczeni kir. tábla 1906. február 6. 137. sz.)

Czégügyek. Váltóóvás.

161. A K. T. 11. §-ában foglalt szabályból és a cégvalódiság elvéből folyik, hogy férjes nő csak úgy használhatja férje vezetéknevét cégül, ha a cégszövegből kitűnik, hogy a cégtulajdonos nem a férj, hanem a nő, mert az ily megjelölés nélkül használt nevet a rendes szóhasználat szerint férfinévnek szokás tartani, tehát az ily céghasználat arra a tévedésre adhat okot, hogy a cégnek férfi a tulajdonosa, ily tévedés pedig a kereskedelmi forgalomban lényegesnek tekintetik.

Minthogy eszerint a folyamodó férjes nő által bejegyezni kívánt „Deutsch A.” cég használata nem felel meg a K. T. 11. §-ának, ennél fogva az elsőbíróság végzésének megváltoztatásával a fenti értelemben kellett határozni. (Budapesti kir. tábla 1906. január 4. 3309/905. sz.)

A másodbírósági végzés megváltoztatásával az elsőbíróság végzése helybenhagyatik, mert egyrésztől nincs olyan törvényes rendelkezés, hogy férjes nő vezetéknevét csak feleségi minőségének kitüntetése mellett használhatja cégül, másrésztől a vezetéknev mellett az egész melléknév használatát a törvény szintén nem írja elő, ezek szerint pedig annál is inkább megfelel a bejegyezteni kért: „Deutsch A.” cég a keresk. törv. 11. §-ának, mert tekintettel arra, hogy folyamodó férjének mellékneve: János, a „Deutsch A.” cég használata nem adhat okot arra a tévedésre, mintha a folyamodó férje volna a cég tulajdonosa. (Curia 1906. április 5. 369. sz.)

*

162. A keresk. törv. 16. § 2. bekezdéséből nyilvánvaló, hogy be nem jegyzett cég át nem ruházható s hogy így a keresk. törvény 12. §-ában foglalt rendelkezések be nem jegyzett cégre vonatkozóan nem alkalmazhatók, ebből pedig okszerűen az következik, hogy alperesek kötelezettséget csakis annak fejében vállaltak, hogy a felperes cégét, mint bejegyzett céget használhassák, amint hogy ez abból is megállapítható, hogy a cégnek bejegyzését az alperesekkel szemben az A) alatti szerződésben maga a felperes is kikötötte. Minthogy tehát alperesek a felperest terhelő ellenszolgáltatást meg nem szerezhatték, a maguk részéről sem tartoznak a szerződésben elvállalt kötelezettségüknek eleget tenni s így a felperes tőlük a nemteljesítés esetére kötelezett kötbért sem követelheti. (Curia 1906. márczius 20. 250/905. sz.)

*

163. A kereseti váltó az intézvényezett lakhelyétől (Remete) közigazgatásilag különböző helyen: a belényesi takarékpénztárban lévén fizetendő, telepített váltó ugyan, de mivel azon telepes kijelölve nincs, azt bár a telephelyen, azonban az intézvényezettnek kellett a visszkereseti jog fentartása végett fizetés végett bemutatni s nem fizetés esetében megóvatoltatni, de mert a váltó a telep helyén ugyan, de nem a most megjelölt módon, hanem a belényesi takarékpénztár könyvelőjének mutattatott be fizetés végett s erről a bemutatásról vétetett fel az óvás is, ez a bemutatási és óvási jogcselekmény, mint szabálytalan, a visszkereseti jog fentartására nem alkalmas. A B/. alatti óvásban továbbá az a személy, vagy cég, aki vagy amely ellen az óvás felvételét, megnevezve nincsen; hiányzik az óvásból az óvatolt személyhez intézett felszólítás; a telepesnél alkalmazásban levő segédkönyvelő olyan személynek, ki a felszólítást joghatályosan elfogadhatta és arra joghatályos választ adhatott volna, nem tekinthető, mert ilyen nyilatkozatokat csak cégjegyzésre jogosított személy tehet joghatálylyal. Mindezen okoknál fogva a B/. alatti óvás a V. T. 99. § 2. és 3. pontjában foglalt kellékeket is nélkülözi. (Nagyvárad kir. tábla 1905. október 18. 1002. sz.)

Mindkét alsóbíróság ítélete megváltoztatásával, felperes az óvás szabálytalanságára fektetett indokokból keresetével el nem utasítható.

A peresített váltón az intézvényezett lakóhelyétől (Remete) különböző fizetési hely (Belényes) lévén megjelölve, az alsóbíróságok ítéleteiknek vonatkozó indokainál fogva helyesen állapították meg azt, hogy a kereseti váltó telepített. A váltónak abból a tartalmából, hogy annak összege a „belényesi takarékpénztárba“ fizetendő, okszerűen azt kell megállapítani, hogy a nevezett takarékpénztár, mint ahol és amelynél a fizetés teljesítendő, a váltónak telepe. Az óvatoló közjegyzőnek az az eljárása tehát, hogy a váltót fizetés végett a belényesi takarékpénztárnál, mint telepesnél, a nevezett pénztárnál alkalmazott K. K. könyvvezetőnek mutatta be és ezzel a tényével az óvást a telepes belényesi takarékpénztár ellen vette fel, a V. T. 43. §-a követelményének megfelel. Alperesnek az az ellenvetése pedig, hogy az óvás tartalmából szerinte nem tűnik ki, hogy az óvatoló közjegyző a V. T. 99. §-ának 3. pontjában előírt felszólítást megtette-e és ha igen, azt kihez intézte és hogy a választ ki adta, alaptalan, mert az óváslevélnek abból a tartalmából, hogy „kérdésemre“ K. K. segédkönyvelő azt a választ adta, hogy a váltóra fedezet nincsen: okszerűleg és a dolog természetének megfelelően is az állapítandó meg, hogy a közjegyző „kérdése“ a váltó fizetésére irányuló kérdést tartalmazott, mely kérdés telepes takarékpénztárhoz, illetőleg annak alkalmazottjához intéztetett és így az óváslevél az elől idézett törvény-szakasz 3. pontja kívánatának is megfelel.

Az itt kifejtetteknel fogva tehát az óvás szabálytalanságára fektetett alperesi védekezés alaptalan. (Curia 1906. április 20. 12. sz.)

*

164. Az alsóbíróságok által helyesen megállapított tényállás szerint az a két alapváltó, amelyeknek meghosszabbításával a kereseti két váltó adatott, Budapesten az „Első magyar iparbank“-nál volt telepítve. Minthogy pedig felperes nem is állította, hogy közte és az alperesek közt a meghosszabbításul adott ezen váltók tekintetében kifejezett oly megállapodás létesült, hogy felperes ezeket a váltókat az alapváltóktól eltérő új telepítéssel láthatja el, ily megállapodás nélkül felperes az új váltókat csak az alapváltókon volt telepítéssel láthatta el, de nem volt jogosítva az azonos telephelyen mást telepest kirendelni, s minthogy ezek szerint a kereseti váltókon lévő „Budapesten A. L. és fia uraknál“ telepítés nem létezőnek tekintendő, s ennél fogva a váltók fizetés végett az elfogadónak a váltókon kitüntetett — és a V. T. 3. §-ának 7. pontja értelmében egyúttal fizetési helynek is tekintendő — lakhelyén, Tátrafüreden lettek volna bemutatandók és ugyanott az óvás is lett volna felveendő: a másodbíróság ítélete az itt felhozott és az ezekkel nem ellenkező ugyanott felhozott és felhívott egyéb megfelelő indokok alapján helybenhagyandó volt. (Curia 1906. márczius 4. 187/1905. sz.)

*

165. A kereseti váltó kibocsátása és forgatója szabályszerű óvás hiánya miatt kéri felperest keresetével elutasítani. Az óváslevél tanúsága szerint a kereseti váltóra vonatkozóan, amely 1904. ápr. 8-án (pénteki napon) járt le, az óvás 1904. április 11-én vétetett fel. Az 1898 : V. t.-cz.-nek ama rendelkezéséből, amely április 11-ét nemzeti ünneppé nyilvánítja, következik, hogy ez a nap törvénykezési vonásokban a Gergely-naptár szerinti közönséges ünnepekkel egy tekintet alá esik. Az 1876 : XXVII. t.-cz. 103. § 2. bekezdése értelmében Gergely-naptár szerinti közönséges ünnepeken óvás felvehető nem lévén, ebből és az április 11-ére nézve kifejtettekbelől folyóan azt kell megállapítani, hogy a kereseti váltó 1904. április 11-én nem kellő időben óvatoltatott meg. Minthogy pedig a V. T. 41. §-a értelmében a kibocsátó és forgatók elleni visszkereset érvényesítéséhez kellő időben felvett óvás szükséges, azért ilyen óvás hiánya miatt felperesnek Zs. G. mint a kereseti váltó kibocsátója és forgatója elleni visszkereseti joga elenyészett. Végül a m. kir. Curianak 1900. évi márczius 16-án tartott teljes ülésében 69. sz. a hozott határozata értelmében az 1898 : V. t.-cz. által április havának nemzeti ünneppé nyilvánított 11. napján a jogcselekményeknek, tehát a váltóóvás felvételének is e napon eső teljesítése tekintetében a vásárnapokra és a közönséges ünnepekre mint törvényes szünnapokra nézve fennálló jogszabályok

alkalmazandók. (Curia 1905. december 15. 1207/1904. sz., a szegedi tábla indokainak hgyásával.)

*

166. Minthogy a kereskedelmi törvény nem írja elő, hogy a részvénytársaság megalakulásánál az egyes részvényekre történt befizetések mily módon igazolandók, a bíróság belátására van bízva, hogy milyen bizonyítékokat fogad el az alaptőke befizetésének igazolására. E kir. törvényszék állandó gyakorlata szerint ilyen bizonyítékul rendszerint csak valamely, Budapesten székhelylyel bíró s részvénytársaságként működő nagyobb pénzügyintézetnek, az egyes fizetéseket egyenként feltüntető hiteles könyvkivonatát fogadja el. Ehhez képest, minthogy folyamodó a betét felüli alaptőkének befizetéséről ilyen könyvkivonatot be nem mutatott, az alaptőke ezen részének befizetéséről az alakuló közgyűlés jegyzőkönyvében foglalt kijelentések pedig a fentebb kifejtettek szerint nem képeznek alkalmas bizonyítékokat, a kereskedelmi törvény 159. §-ának harmadik pontjában előszabott követelménynek igazolására: folyamodó cégének bejegyzése az idézett törvény felhítt szakaszában előírt törvényes előfeltétel hiánya miatt be nem jegyezhető. (Budapesti kereskedelmi és váltótörvényszék.)

Az alakuló közgyűlés jegyzőkönyve és az ott eljáró kir. közjegyző tanúsítása szerint az egyik alapító 3000 K-t, mint a készpénzzel résztvevő aláírók részvényösszegére eső 30°/o-ot a kir. közjegyző előtt leolvasott és a kir. közjegyző ezt az összeget az egyik megválasztott igazgatósági tagnak átadta. Ennélfogva a kereskedelmi törvény 159. §-ának harmadik pontjában foglalt rendelkezésnek megfelelőleg igazoltnak kell tartani, hogy az alaptőkére a készpénzzel résztvevő egyes részvényesek részvényei után 30°/o befizettetett. Ennélfogva az elsőbíróság végzését, mely szerint az elsőbíróság a cég bejegyzését a kereskedelmi törvény 159. §-ának harmadik pontjában foglalt követelmény fenforgásának hiánya okából megtagadandónak találta, a jelen végzés rendelkező része értelmében meg kellett változtatni. (Budapesti tábla 1906. április 9. 967. sz.)

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

167. Általános jogszabály, hogy a hagyományos a végrendeleten alapuló igényét csak joghatályosnak elismert végrendelet léte esetén s alapján érvényesítheti; ebből kifolyólag: ha az örökhagyó elhalálásakor az örökhagyó végrendelete az érdekeltek által joghatályosnak van elismerve, és ha a végrendeti hagyomány kifizetésére sem későbbi időpont nem lett meghatározva, sem nem tettett olyan rendelkezés, hogy a hagyomány a később befolyandó jövedelemből, vagy behajtandó követelésekből elégítendő ki: a végrendeleti készpénzbeli hagyomány az örökhagyó elhalálása-

kor válik esedékessé; ennél fogva ily esetben a hagyományos az örökhagyó elhalálása napjától kezdve a kifizetésig a törvényes kamatokat, mint késedelmi kamatokat jogosított követelni a hagyomány kifizetésével késedelmeskedő végrendeleti örököstől.

Ebből a jogszabályból okszerűen következik az is, hogy abban az esetben, amidőn a hagyomány kifizetésével terhelt örökös, a hagyatéki vagyon fölött való rendelkezésében, zárlat alkalmazása által korlátozva van, s ennek folytán a hagyomány kifizetésében hibáján kívül késedelmes: a korlátozás időtartamára a készpénzbeli hagyomány késedelmi kamatait az örökös csak abban a mérvben és arányban tartozik viselni, amely arányban van a hagyomány összege s ennek késedelmi kamata az összhagyatéki vagyon értékéhez és jövedelméhez, addig az időpontig, amíg az örökös a hagyaték korlátlan élvezetébe jut. (Curia 1906. április 27. 10661/1904. sz.)

*

168. Végrendelet érvénytelenítése iránti perben rendszerint az összes kedvezményezettek idézendők ugyan, ha azonban nemcsak az általános örökös, hanem az összes hagyományosok is perbe vonattak és mindannyinak a kereset kézbesített is, az a körülmény, hogy némely kiegészítést rendelő elsőbírósági végzés valamely hagyományosnak kézbesíthető nem volt, ennek perbenállását meg nem szünteti, mert ha a hagyományosok némelyike perbe sem vonatott volna, ezzel szemben a végrendelet reá vonatkozó intézkedése érintetlenül maradna. (Curia 1906. április 6. 8937/904. sz.)

*

169. A tényállás az, hogy Biharvármegye árvaszéke néhai Sz. S. *hagyatékára*, ennek közgyámi tisztéből folyó vagyoni jogi felelőssége alapján, végrehajtás útján 3461 K 20 fillért tevő követelést érvényesített az örökösök ellen is, hogy eme hagyatéki terheknek tekintendő követelést *egészen* alperesek egyenlítették ki. Jogszabály az, hogy egyfelől az örökhagyónak adósságai az *egész hagyatékot* terhelik, másfelől, hogy örökösök a terheket *egymással szemben örökrészeik arányában viselik*. E jogszabályból folyóan felperesnek mint egyik örökösnek a hagyatékterhek viselésére vonatkozó *kötelezettségére* nem bír befolyással a felperes és alperesek s illetve az örökösök között a hagyatéki vagyon egymás közötti megosztására vonatkozóan létrejött és a keresethez A) a csatolt okiratba foglalt megállapodás, mert a felebbezési bíróság ítéletében foglalt és a felperes által felülvizsgálattal meg sem támadott tény megállapítás szerint az örökösöknek arról, hogy apjukat a 3461 K 20 fillér gyámi számadásból eredő kötelezettség terheli, tudomásuk nem volt, ebből pedig kétségtelen, hogy az örökösök az A) alatti szerint történt osztályegyezségnél ezen tehertételt a jutalék megállapításánál számba nem vették s a felperes jutaléka nem akként állapított meg, hogy őt a terhek nem terhelendik, máskülönben

pedig felperes azt sem panaszoja, hogy egyébként a részére megállapított értékek nem az őt illető egynegyed örökösödési jutalékképpen lettek megállapítva, tehát hogy emiatt az A) alattiban foglalt osztály következtében a teherből nem $\frac{1}{4}$ -rész, illetve 865 K 30 fill., hanem valamely csekélyebb összeg terhelné.

Ami a felperesnek azt a kérelmét illeti, hogy mivel az osztály alkalmával ő állítólag kevesebb értéket kapott, mint a többi örökös, ennél fogva az egyezség hatálytalannak mondassék ki és az osztály előtti állapot állíttassék helyre, amely esetben ő hajlandó lenne a tehernek $\frac{1}{4}$ részét viselni, az figyelembe nem vehető, mert az ily esetleges igény csak kereset útján és az arra illetékes bíróság előtt érvényesíthető, mint kifogás, elbírálás tárgyát nem képezheti. (Nagyvárad kir. tábla 1906. február 28. 98. sz.)

*

170. A felebbezési bíróság a felperest özv. B. M. irányában a jogszabály helyes alkalmazásával utasította el keresetével, mert az örökgyő tartozásáért jogszabály szerint csak az örökösök és csak az örökség erejéig felelősek, a közszeremény pedig, amely az adósságok levonása után mutatkozó vagyon, nem örökség, özv. B. M. tehát a közszereményi javak megosztása alapján kapott közszereményi vagyon tekintetében férjének nem örököse, ennek daczára a felperes őt a hagyatéki vagyon erejéig a leszármazó örökösökkel egyetemlegesen mint örököszt kérte elmarasztaltatni, ily marasztalásra azonban a tényállás szerint jogalap nincs és pedig annál kevésbbé, mert az özvegyi haszonélvezeti jog sem örökségi igény, amely joga különben az özvegynek már meg is szűnt; ily ügyállás mellett pedig a felperesnek a közszereményi vagyon alapján előállható felelősségre nézve felhozott érvei nem vehetők figyelembe, mivel ez a kérdés sem a kereset, sem a jogvita tárgyát nem képezte. (Nagyvárad kir. tábla 1906. február 21. G. 4. sz.)

*

171. Az id. törv. szabályok 4., 7., 8. §§-ai általánosságban akként rendelkezvén, hogy az ily ajándékozás a leszármazó egyenes örökösök törvényes osztályrészét nem érintheti, ez a rendelkezés tehát az ajándékozás megtörténte után született egyenes leszármazóktól a törvényes osztályrész követeléséhez való jogot el nem vonván, önként következik, hogy az ajándékozás után születettnek a kötelesrészhez joga van és ennek megítélését ki nem zárhatja az a körülmény, hogy az ajándékozás megtörténtekor a törvényes osztályrész intézménye még fenn nem állott, mivel a kötelesrészhez való jogosultság e jognak megnyiltakor fennálló törvény szerint és e jog tartalmát megállapító törvényes szabályok rendelkezéséhez képest bírálendő meg. (Curia 1906. április 6. 6586. sz.)

*

172. Felperes, mint az örökgyő fia, családjával együtt, az örökgyő házában annak vagyonából élt és tartatott el; ilyen viszonyok közt pedig az örökgyő gazdasága körül általa teljesített munkálkodásért díjazást, erre vonatkozó különös kikötés nem léteben, az állandóan követett joggyakorlat szerint nem követelhet és így az a kérdés, hogy az örökgyő vagyona a felperes tevékenysége folytán szaporodott-e, ez ügyben közömbös. (Curia 1906. április 24. 7584/904. sz.)

*

173. Az örökgyő és alperes, mint házastársak között történt, bár közokiratban foglalt az a kijelentés, hogy az átvállalt terheken felüli vételár vevők által már korábban kiegyenlített, a szükségörökösökkel szemben nem képezi a valóságos kiegyenlítés elegendő bizonyítékát. A kiegyenlítés tényleges megtörténtét alperes tehát bizonyítani tartozik. (Curia 1906. április 9. 5515/905. sz.)

*

174. Örökgyő általános örököszt meg nem nevezett, ily esetben pedig a végrendelet akkép értelmezendő, hogy az örökös avagy a hagyományos csak azt kaphatja, ami részére a végrendeletben minden kétséget kizáróan kijelölve van, a hagyatékban található egyéb vagyon pedig ott, ahol az örökgyő rendelkezése ki nem zárja, a törvényes örökösökre száll. Nem állhat meg az elsőbíróság ítéletében foglalt az az érvelés sem, mintha a per kimenetelére befolyással bírhat olyan adatnak kimutatása, mely szerint ha örökgyő tudta volna azt, hogy a peres ingatlan őt illeti, azt is az elsőrendű alperesnek hagyta volna; mert jogügyleteknél csakis a tényleg nyilvánított akaratnak van jogi hatálya, és mert különben is végakarát érvényesen csak az 1876: XVI. t.-cz.-ben előírt alakszerűségek megtartása mellett lévén nyilvánítható, olyan akaratnyilvánítás, mely ezen alakszerűségek megtartása nélkül tétellett, végrendelet hatályával nem bírhat. (Curia 1906. április 3. 9455/904. sz.)

*

175. A tényállás szerint a felek között létesült egyezség értelmében, alperes a nagyecsed 614. és 306. számú telekjegyzőkönyvekbeli ingatlanokat oly kötelezettség mellett örökölte, hogy felperest illően eltartani köteles. Az ilyenmű megállapodásoknak az ugyan a célja, hogy a jogosult megélhetése biztosíttassék, de ily megállapodás azt is feltételezi, hogy az illetők között békés, családi viszony forogjon fenn, következvén ebből az is, hogy amennyiben a békés családi együttélés a kötelezett által meghiúsíttatik, a jogosult az ellátás és tartás egyenértékét készpénzben követelheti. (Curia 1906. április 28. G. 689. sz.)

*

176. Az örökgyő és életben levő neje által alkotott közös végrendelet az örökösödési szerződés természetével és jogi hatá-

lyával bírván, ezen halálesetre szóló kétoldalú jogügyletnek úgy a túlélő házastársra vonatkozó, mint 3-ik személyek javára tett rendelkezései a férj halálával özvegyére nézve feltétlenül kötelezővé váltak s az özvegy ettől az időponttól kezdve már nincs jogosítva arra, hogy a férjével közösen tett ezeket a halálesetre szóló rendelkezéseket egyoldalúlag hatálytalanítsa; arra sem lehet tehát az özvegyet jogosítottnak tekinteni, hogy az okirat tartalma szerint az ő hozzájárulásával létrejött s férje halálával részben már teljesedésbe is ment közös végrendeletet külkellékek hiánya miatt megtámadhassa, s mint ilyen érvényteleníthesse azért, hogy a 3-ik személyeknek azon a végrendeleten alapuló jogi hatályukat veszítsék. Minthogy azonban a legközelebbi rokonok részére a végrendelező mindkét házastárs halála után megnyíló örökösödési jog csak a tényleg megmaradó hagyatéki tömegre biztosított; az özvegy tehát, kinek az elhalt férje utáni öröksége sem terhelhetett meg elidegenítési vagy terhelési tilalommal, nem kötelezhető annak túsására, hogy az ingatlanokra vonatkozó tulajdonjoga felperes érdekében a kereseti kérelemhez képest korlátoztassék. (Curia 1906. január 31. 4824/904. sz.)

*

177. Felperes örökhagyónak törvényes házastársa volt, s az is való, hogy az örökhagyónak vagyonára hagyatéki zárlat elrendeltetett, ezek a körülmények azonban nem szolgálhatnak alapul arra, hogy felperes a jelen perrel tartásdíjat készpénzben követelhesse, mert csak a házassági kötelék fennállása alatt van helye ideiglenes nőtartásnak, ellenben a férj halála után az özvegyet illető azok a jogok lépnek előtérbe és hatályba, melyek ideiglenes jelleggel nem bírnak; minthogy tehát özvegyi jog címén felperest lakás és tartás céljából a férje javainak hasznélvezete illeti addig, míg özvegyisége tart és míg férje nevét viseli, illetve míg igényére nézve másként ki nem elégítették és minthogy felperes a felülvizsgálati kérvényben előadottak szerint is özvegyi jogát a folyamatban levő örökösödési perben már érvényesítette is akként, hogy részére a hagyatéki ingatlanok természetben való hasznélvezete megítéltessek: az anyagi jogszabálynak megfelel a felebbezési bíróságnak az a jogi döntése, mely szerint felperes tartásdíj iránt indított jelen keresetével elutasított. (Curia 1906. február 7. 455/1905. sz.)

*

178. A házassági szerződés szerint az alperes elhalt nejétől 24.000 K hozományt vett át azzal a kötelezettséggel, hogyha a nő a házasság megkötésének első vagy második évében férje előtt gyermektelenül elhalna, az esetre alperes az egész hozományi összeget, ha pedig a nő két év után halna el férje előtt és gyermektelenül, akkor a hozományösszegnek felét 12.000 K-t lesz köteles a neje örököseinek kiszolgáltatni. Alperes neje gyermektelenül és végrendelet hátrahagyása nélkül halt el, miből következik, hogy

a hozomány fele részének kiszolgáltatását a nő oldalakonai mint az öröklésre hivatottak, követelhetik. Felperes ezt a jogát érvényesíti, midőn alperestől a kereseti összeg bírói letétbe való helyezését követeli. Alperes a keresetet elutasítani kérte azért, mert azt a 12.000 K-t, mely az örökösöknek a házassági szerződés értelmében kiadandó lenne, nejének gyógykezelésére használta fel, miután jövedelme nem volt elegendő arra, hogy a felszámított 20.805 K gyógyítási költségeket a jövedelemből fedezhesse volna. Alperesnek a nő gyógyítási költségeinek beszámítására vonatkozó kifogását a kir. tábla — még ha azok a fenti összegben tényleg felmerültek volna is, beszámíthatóknak nem találja; — mert ugyanis jogelv az, hogy a házastársaknak betegség esetén egymást ápolni és gyógyíttatni a házassági viszonyból kifolyó kötelességük s azért kiadásaik megtérítését rendszerint nem követelhetik. A hozomány rendeltetésénél fogva a házastársi kiadások fedezésének könnyítésére szolgál ugyan, de a kiadások fedezése jogilag mindig a férjet terhelik, s azért a férj eme kötelezettsége feltétlen, vagyis mindaddig, míg annak teljesítésére képes, ez alól magát ki nem vonhatja s csak az esetben nyulhat a nő által neki átadott hozomány állagához, ha a költségek a jövedelemből egyáltalán nem fedezhetők, de még ezen esetben is kell, hogy a nem fedezhető kiadások elsősorban a férjnek törzsvagyonát terheljék s csak ilyenek nem létében, végszükségből lehet csak a hozomány állagához nyulni. Tekintve már most, hogy alperes a házassági szerződés szerint 24.000 K-t vett át, ezen összegnek több mint 15 éven át szedett jövedelmei által a neje gyógyítására fordított kiadásai még ha neki magának azon kívül semmi jövedelme sem lett volna is, legnagyobb részét megtérültek, mert nem áll az alperesnek az az érvelése, hogy a hozománynak az a fele-része, amely az ő javára viszon-hitbérként kikötött, már a házasságnak második éve után az ő tulajdonává vált volna, mert a hitbér csak a házasság törvényes felbontásakor követelhető s így ez a 12.000 K csakis a nő elhunytakor vált az alperes tulajdonává. (Pozsonyi kir. tábla 1904. július 28. 1281. sz.)

A kir. tábla ítélete azon indok mellőzésével, — hogy a nő gyógyítási költsége a férj törzsvagyonát is terheli és csupán azon esetben számítható a hozomány terhére, ha a férj törzsvagyonából sem fedezhető, — egyéb indokai alapján helybenhagyatik. (Curia 1906. márczius 23. 7997/1904. sz.)

*

179. Minthogy a házasság tartama alatt szerzett ingatlan tulajdonjoga felerészben a férj, felerészben pedig a nő javára kebelezett be, mindenik fél nyert dologbeli jogánál fogva a maga tulajdona felett, mint külön vagyonával, a házasság fennállása alatt is szabadon rendelkezhetik, azt megterhelheti s elidegenítheti s ezen jogokat mindenkivel, tehát a tulajdonostárssal szemben is gyakorolhatja. Mindezeknél fogva felperes nem zárható el attól

sem, hogy a tulajdonjogából folyó jogosítványokat s ezek közt a tulajdonközösség megszüntetésére vonatkozó jogát gyakorolhassa azon ingatlanra nézve, amelynek közszerzeményi természetét fentiek szerint házastársával az alperessel egyetértőleg megszüntették és amelyre a rendelkezési jogot egymásnak kölcsönösen elkülönített jutalékaik tekintetében biztosították. (Curia 1906. április 18. 10454/904. sz., a debreczeni tábla indokainak hhagyásával.)

*

180. Bizonyított tényként volt megállapítandó, hogy az alperes kötelező ígéretet arra nézve tett, miként leányával a felperesnek hozományi czímen 10,000 frtot készpénzben ad, amint azt a felperes vagy a neje kérni fogják, vagyis az alperes a hozomány kifizetésének a határidejét meghatározni a felperes egyoldalú akaratától tette függővé. Minthogy pedig a hozománynak a haszonvétele s az afeletti korlátlan rendelkezés mindaddig, míg a házasság fennáll, a férjet illeti, s azt tőle tetszése szerint a nő sem vonhatja el és a nőt csupán biztosítási jog illeti meg, ezekből önként következik, hogy a hozományadásra irányult ígéret teljesítését csupán a férj követelheti, miután a nő szempontjából az másnak mint ajándéknak nem is tekinthető; minthogy továbbá a hozomány ígéretének a kötelező érvénye a nő szülei avagy más 3-ik személyekkel szemben külön alakszerű feltételektől függővé téve nincs, és az e tárgyú akaratkijelentés, mint vissza nem utasított — tehát elfogadott — ígéret oly kötelmi jogviszonyt állapít meg, amelyből folyóan a kedvezményezett férj a hozományi összeget a házasság megkötése után, avagy a kikötött határidő beálltával bírói uton is követelni jogosult; minthogy végül az erre irányuló követelési jog a jelen esetben a kereset beadásával, mint a felperesnek a feltételül kijelölt követelési tényével kétségtelenül beállott: ezeknél fogva alperest marasztalni kellett. (Curia 1906. április 25. 10018/904. sz., a kassai tábla indokainak helybenhagyásával.)

*

181. Minthogy oly igény, mely a panaszlottal szemben ennek életében nem érvényesíthető s amely ebből kifolyólag a panaszlottat személyileg nem is terheli s amely igény csak a panaszlott halála napján válik esedékessé, hasonlóan a halál esetére tett ajándékozásból eredő igényhez, csődnyitásnak alapja nem lehet: panaszost csődnyitási kérelmével el kellett utasítani. (Curia 1906. április 18. 437. sz.)

*

182. Más megállapodás hiányában a nyugtatóvány bélyege rendszerint a nyugtatóvány kiállítóját terheli, arra nézve pedig felperes bizonyítékot fel nem hozott, hogy a nyugtatóvány-bélyeg viselését az alperes magára vállalta, minél fogva alperes a fizetésről szóló nyugtatóvány bélyegét a pénzfelvevő felperesnek megtéríteni nem köteles. (Curia 1906. április 6. 103/1904. sz.)

*

183. A peres felek egymással nemcsak bérleti és vételi szerződést kötöttek, hanem felperes eladta alperesnek az egész bordélyüzletet oly célból, hogy alperesek ezt az iparágat továbbra is ugyanabban a házban és ugyanazzal a berendezéssel folytathassák, amint azt felperes azelőtt üzte; és felperes e szerződés rendén arra is kötelezte magát, hogy ha a bordélyüzlet ugyanott bármi okból folytatható nem volna, alperesek részére hasonnemű, ily célra alkalmas házat fog építtetni és berendezni. Ez az ügylet nyilvánvalóan a jó erkölcsökbe ütközvén, a fennálló jogszabály értelmében az ebből folyó igények bíróság nem érvényesíthetők; anyagi jogszabályt sértett tehát a felebbezési bíróság, midőn alpereseket ennek ellenére a keresetben elmarasztalta. (Curia 1906. márczius 7. G. 554/905. sz.)

*

184. Alperes czég képviselőjére és jegyzésére a társtagok közül csupán az egyik jogosult, a letiltási rendelvényt azonban nem ő, hanem a másik társtag vette át. A letiltásnak a fenti módon történt kézbesítése a kereskedelmi törvény 93. §-a szempontjából alperes czégre érvényesnek nem tekinthető és alperes a letiltásnak figyelmen kívül hagyásáért felelőssé nem tehető, mert a végrehajtási eljárás folyamán kibocsátott letiltó rendelvények az 1881 : LX. t.-cz. 79. §-a értelmében az első végzések kézbesítésére előírt szabályok szerint kézbesítendőek. (Curia 1906. április 5. 251/905. sz.)

*

185. Valamely bekebelezett, de már elévült követelésre vonatkozó törlési nyilatkozat az adós, illetve a jelzálog tulajdonosának érdekét szolgálván, annak kiállításával a hitelező nem terhelhető; hanem a törlés iránt érdekelt adós csak azt kívánhatja, hogy az általa megszerkesztett és kiállított törlési nyilatkozatot annak bemutatása alkalmával az illető jelzálogos hitelező vagy ennek jogutóda a szükséges névaláírással lássa el, amiért is a hitelező, aki az ellene indított törlési perben a kérelem ellen kifogást nem emelt, a törlési per költségeit csak akkor köteles viselni, ha az adós bizonyítja, hogy a hitelező jogutóda a nyilatkozat aláírását megtagadta. És minthogy az a körülmény, hogy a hitelezői minőségben jogosultként bevezetett néhai . . . örököseiül azok, akiktől felperesek a törlési nyilatkozat kiállítását követelték s akiket a jelzett minőségükben alperesekként perbe idézték, eddigelé örökösökül bíróság el nem ismertettek, felperesekre nézve a jelen esetben a per megindítását egyébként is elkerülhetetlenné tette és ennek a helyzetnek hátrányai az alperesekre, kik nem voltak kötelesek arra, hogy a felperesek érdekében az örökösödési eljárást lefolytassák, a dolog természete szerint nem hárulhatnak: az alsóbíróságoknak az a rendelkezése, hogy alpereseket a perindítással felmerült költségek viselésére nem kötelezték, helyes. (Curia 1906. április 9. 8750/904. sz.)

*

186. A felperes maga azt adja elő, hogy Cs. H.-nek jótékony adományként juttatta azokat az értékeket, amelyeket a nevezettnek örökösétől most visszakövetel. Ily tényállás mellett a felperes igénye egyáltalán nem jogos, mert a szolgáltatást ellenszolgáltatás kikötése nélkül önként teljesítette s mert ennél fogva az a körülmény, hogy a jótékonyt a segélyezett szegénységét feltételezve gyakorolta, jogmegállapító tényül teljességgel nem szolgálhat. (Curia 1906. április 10. 9513/904. sz., a bpesti tábla indokainak helybenhagyásával.)

*

187. A birói gyakorlat szerint annak az adás-vételi vagy más, a tulajdonszerzésre alkalmas címen kötött jogügyletnek hatályát, amelyet mind a két szerződő fél azzal a szándékkal köt, hogy általa a szerződés tárgya az eladó hitelezőinek már a jogügylet kötéskor fennálló követeléseinek kielégítése alól elvonassék, és az eladónak az eme hitelezői kielégítésére szolgálható vagyona nem marad, a hitelezők megtámadhatják, és az ilyen ügylet az ilyen hitelezőkkel szemben hatálytalannak bíróilag is kimondandó. (Curia 1906. márczius 1. G. 751/1905. sz.)

*

188. Felperes, aki már az árveréskor is tudta, hogy az általa megvett birtokrészleten alperesnek oly házrésze áll, mely árverés alá nem bocsáttatott, alperestől mint jóhiszemű építkezőtől jogszerűen nem követelheti, hogy azt a területet, amelyen a házrésze áll, birtokába bocsássa, hanem csak arra szerzett jogot, hogy a szóban forgó terület értékének megfizetését a bejegyzésre alkalmas okirat egyidejű kiadása mellett követelhesse. (Curia 1906. február 8. G. 457/1905. sz.)

Adó- és illetékügyek.

(A m. kir. közigazgatási bíróság pénzügyi osztályának határozatai.)

189. Az adás-vételi szerződésekből kitetszik, hogy a panaszolt illetékszabás alá vont jogügyletek által, a hivatkozott szerződésekben körülírt ingatlanok 120,000 koronát, illetve 67,000 koronát tevő vételárért R. Gusztávtól, illetve K. Lajostól, abból a sz.-i vármegye árvaszékének kezelése alatt álló tőkéből vétettek meg, amely tőke a néhai gróf Cs. László hagyatékából — tulajdonjogára nézve — panaszosokat, hasznélvezetére nézve pedig a nevezett örökösök végrendelete folytán özv. gróf H. Lászlóné szül. Cs. Sarolta grófnőt illette. Nem vitás tehát, hogy az illetékezésnek tárgyait képező jogügyletek által, melyekhez az előadottak szerint, meghatalmazottja útján, tényleg özv. gróf H. Lászlóné szül. Cs. Sarolta grófnő is kifejezetten hozzájárult, a tulajdonjogilag panaszosokat, hasznélvezetileg pedig özv. gróf H. Lászlóné szül. Cs. Sarolta grófnőt megilletett tőkéért panaszosok részére a kérdéses

ingatlanok tulajdonjoga, özv. gróf H. Lászlóné szül. Cs. Sarolta grófnő részére pedig azok hasznélvezeti joga vétetett meg és pedig ugyanazon jogügyletek által, nem szenved kétséget tehát, hogy ezeknek az adás-vételi jogügyleteknek alapján, az ingatlanok törvényszerű legkisebb értékeinél magasabb vételárösszegeknek alapul vételével az illetéki díjjegyzék 1. t. B) pontja szerint 4.30%-val kiszabott illeték által a jogügylet egészben — tehát a hasznélvezeti jogot az özv. gróf H. Lászlóné szül. Cs. Sarolta grófnőnek biztosító részében is illetve van, minek következtében a jogügylet ez utóbb említett része tekintetében külön illetékkiszabásnak helye nem lehet. De nincsen helye külön illetékkiszabásnak, ebből a szempontból az illetéki díj. 16. tétele alapján sem, mert az idézett díjtétel szerint valamely ingatlan hasznélvezeti vagy hasznvételi szolgálmanak szerzése végetti bejegyzéseinek 0.70% illeték kiszabásának esete általában nem foroghat fenn, az 1.90% illetéknek kiszabása pedig csupán abban az esetben van helyén, ha a jogügylet vagy szerzési cím, melynek alapján a bejegyzés eszközendő — mint amiképen ez az előbbieken előadottak szerint a panasznak tárgyát képező esetre nézve fenforog, ilyen illeték alá esik, az illeték díj. 16. t. A) a) pontja szerint a telekkönyvbe való bejegyzés feltétlenül illetékmentes. (16641/1905. P. sz.)

*

190. A bejegyzett erdőkitermelési jognak értéke, vagyis az annak gyakorlásával elérhető nyereség sem az illetéktörvények, sem — hasonlóan mint a hasznbérletnél — adótörvény alapján meg nem becsülhető s így azt az illetékszabályok alkalmazásánál meg nem becsülhető jognak kell venni. Minthogy pedig az illetéki díjjegyzék 16. tétele B) b) pontja szerint a tulajdon, hasznélvezeti vagy hasznvételi jogon kívül minden más dologi jognak telekkönyvi bejegyzése, ha meg nem becsülhető, feltétlenül illetékmentes: a panaszosokat a kitermelési joguknak telekkönyvi bejegyzésétől előírt illeték alól fel kellett menteni. (1821/1906. P. sz.)

*

191. Tekintve, hogy az illetéki díjjegyzék 92. tétele szerint az összeghez képest II. fokozat szerinti illetéknek olyan törlési nyilatkozatoknál van helye, amelyekkel valamely tartozási kövételre szerzett zálogjog szüntettetik meg; már pedig a váltóhitel biztosítására adott jelzálog, magában véve a jogot nyerő félnek javára, a jogot adó ellenében tartozást még meg nem állapít, valamint tekintve, hogy az e bíróság részéről elrendelt bizonyítási eljárás során bekívánt telekkönyvi iratok között levő s a leletnek tárgyát képező törlési engedély tényleg váltóbiztosítási tőke és óvadék erejéig bekebelezett zálogjog törlésének megengedését tartalmazza és pedig anélkül, hogy abban egyszersmind a fennállott tartozás kifizetését elismerő nyugta foglaltatnék: ez a törlési enge-

dély nem II. fokozat szerinti, hanem a tényleg leróva levő 1 korona állandó bélyegilleték kötelezettsége alá esik. (16452/1905. P. sz.)

*

192. Az özv. B. Antalné szül. B. Zsuzsanna mint eladó és S. Gyula és neje mint vevők között kötött adás-vevési jogügylettől járó illeték, amelynek jelzálogi biztosítása a h.-i királyi járásbiróság, mint telekkönyvi hatóság végzésével csak 1904. évben történt, panaszostól adóhivatali felhívással a jogügyletnek illeték-kiszabás végett történt bejelentéstől számított két éven túl követeltetett az adás-vevés tárgyát képezett ingatlan tényleges birtoklása címén, már pedig az 1881. évi XXXIV. t.-cz. 39. §-ának negyedik bekezdésében foglalt rendelkezésnek megfelelőleg ily címen valamely 2 éven belül jelzálogilag nem biztosított illeték a harmadik jóhiszemű birtokostól két éven túl már nem követelhető. (232/1906. P. sz.)

*

193. A magyar királyi államkincstárt egyedül azokra az adókra nézve illeti meg valamely ingatlanra a törvényes zálogjog, amely adók az illető ingatlant terhelik, vagyis csak az ingatlan után járó föld- és házadóra nézve, minek következtében a magyar királyi államkincstárnak nem volt joga egyéb adókat panaszos ingatlanán zálogjogilag biztosítani. Önként érthető, hogy ez a határozat nem érinti a magyar királyi államkincstárnak azt a jogát, hogy a költségvetési törvényen kívüli állapot megszüntével követelését végrehajtás útján a panaszos ingatlanából is behajthassa. (1976/1906. P. sz.)

Ministeri rendeletek.

Járásbiróságok szervezése Boszniában és Hercegovinában. E tárgyban a boszniai és hercegovinai országos kormányhatóság 1906. február hó 21-én 354. sz. a. rendeletet bocsátott ki, amely 1906. július hó 1-én lép hatályba (13. §) s amelynek a magyar igazságügyi hatóságokat érdeklő főbb rendelkezései a következők: Azt a jogszolgáltatási ügykört, amelyben eddigelé a járáshivatalok mint bíróságok és a járáshivatalok mint telekkönyvi hatóságok jártak el, a jövőre nézve önálló járásbiróságok fogják ellátni. Minden olyan helyen, ahol jelenleg járáshivatal mint bíróság működik, járásbiróság állítatik fel, amely a bíraskodást az eddigi járáshivatali területen belül a fennálló törvények szerint gyakorolja (1. §). A járásbiróság élén a járásbíró áll. Ő írja alá — egyes kivételektől eltekintve — a járásbiróság kiadmányait (3. §). A járásbiróságoknál a járásbíróon kívül a szükséghez képest

más bírák is működnek, akik rangjuk szerint esetleg a járásbíró is helyettesíthetik (8. §). A járásbirósági iroda a szükséges irodai, szolgálai és kézbesítő személyzetből áll. Az iroda látja el a telekkönyvek vezetését és az ezzel összefüggő összes teendőket (9. §). Az adóhivatalok kezelik a járásbiróságok letéteit (9. §). A járáshivatalok mint seriát-bíróságok helyett a jövőre nézve a mohamedán egyházi törvények uralma alá eső jogügyekben a seriát-járásbiróságok járnak el, amelyek a rangban legidősebb seriát-bíró vezetése alatt az illető járásbiróságnak egy osztályát képezik (1., 3. és 8. §§). A járásbiróság közvetlen felügyeleti hatósága: a kerületi törvényszék és ennek elnöke. Felsőbb felügyeleti hatóságok: a főtörvényszék és ennek elnöke, végül az országos kormányhatóság (11. §). (16796/1906. I. M. sz.)

*

Szomszéd telekre nézve ablak befalaztatását a szomszéd csak abban az esetben követelheti, ha erre a tulajdonos jogát korlátozó szolgálmi joga van. Az erre vonatkozó kérelem a bíróság előtt érvényesítendő. A m. kir. belügyminister 1906. 8074. sz. határozata S. vármegye alispánjának. Másodfokban hozott véghatározatát, melylyel a k—i járás főszolgabirája által hozott véghatározat helybenhagyásával N. József timár b—i lakos, szomszédja M. Imre kertjére nézőleg alkalmazott ablaknak befalaztatására és 23 korona 18 fillér kiszállási költségnek viselésére köteleztetett, nevezett által írásban előterjesztett s fölülvizsgálati kérelemnek tekintendő felelkezés folytán az 1901. évi XX. t.-cz. 3. §-a alapján felülvizsgálván, azt az annak alapjául szolgáló elsőfokú véghatározattal együtt törvényes jogalap hiánya miatt megsemmisítem s panaszló M. Imre b—i lakost kérelmének érvényesítése végett a rendes bírói útra utalom. Így kellett határoznom, mert a tulajdonos tulajdonával szabadon rendelkezhetvén, saját falának a szomszéd telkére néző részén is nyithat ablakot és annak befalaztatását a szomszéd csak akkor követelheti jogosan, ha erre a tulajdonos jogát korlátozó szolgálmi joga van. Panaszló M. Imre pedig szolgálmi jogra nem hivatkozik. De ha kérelmét ilyen jogára alapítaná is, ezt nem a közigazgatási hatóság, hanem a bíróság előtt kell érvényesítenie. Ami pedig a hozott véghatározatokban a vármegyei építkezési szabályrendelet 33. §-ának azon rendelkezésére való hivatkozást illeti, mely a szomszéd telkére néző ablak nyitását még a szomszéd beleegyezése mellett is megtiltja, megjegyzem, hogy a szabályrendelet érintett szakaszában foglalt tilalom N. József szabad rendelkezési jogának korlátozását nem indokolhatja, mert a szabályrendelet sem az országos törvényvel, illetőleg törvénytől állandó gyakorlattal, sem egyesek magánjogával nem ellenkezhetik és annak ezzel szemben felállított magánjogi szabálya figyelembe nem vehető.

Közlemények.

Közjegyzői díj az örökösödési eljárásban. A kolozsvári kir. ítélőtábla legutóbbi teljes ülési értekezletén a következő megállapodásra jutott:

Az 1894 : XVI. t.-cz. 102. §-ának első bekezdése értelmében a kir. közjegyzőt, a bíróilag elismert örökösök ellenében, az 1894 : XVI. t.-cz. 117. §-ban meghatározott díjátalány, egy és ugyanazon hagyatéki ügyben csak egyszer és csak az ott meghatározott összegben illeti meg, tekintet nélkül arra, hogy a részleges (76. §) vagy teljes perreutasítás (84. §) meghozatala előtt a hagyatéknak bírósági meghagyás folytán foganatosított, több ízben való tárgyalása (folytatólagos tárgyalás), vagy a perreutasítás után elrendelt póttárgyalása, avagy bármely irányú kiegészítő tárgyalása szükségszerű volt-e vagy nem. A kir. közjegyzőt azonban, a szükségtelen folytatólagos, pót-, vagy kiegészítő tárgyalás elrendelése által okozott munkatöbbletért az azt okozó bíróval szemben e kártérítési jog megilleti és ezt az 1871 : VIII. t.-cz. által szabályozott eljárás útján érvényesítheti.

*

A váltóóvás reformja. A budapesti kereskedelmi és iparkamara f. évi május hó 22-én tartott teljes ülésében a megtartott szakértekezlet javaslatai alapján a váltóóvás reformja dolgában a következő határozatokat hozta:

1. A váltóóvás körül tett gyakorlati tapasztalatok alapján annak a mai formájában való fentartása nem kívánatos. A váltóóvás mai rendje túlságosan körülményes, túlgyakran érvénytelenítésre vezet és főképen túlköltséges, annyira, hogy nagyon gyakran fordulnak elő nálunk is oly esetek, amikor az óvás költségei semmi arányban sem állanak a váltó összegeivel.

2. Nem tartja azonban mégsem összeegyeztethetőnek a váltóforgalomhoz fűződő érdekekkel a váltóóvás teljes eltörlését, illetve a magánóvás meghonosítását, hanem teljesen elégségesnek tartaná, ha a váltóóvási eljárás egyszerűsítettnek s olcsóbbíttatnék s ezt oly rendszabályokkal véli elérhetőnek, hogy külön óváslevél helyett magán a váltón, illetve túloldalán igazoltassék az eredménytelen bemutatás ténye; a 2 koronás óvási bélyegilleték leszállíttassék, az óvási díjak a váltóösszegekkel arányos, fokozatos

skála szerint állapíttassanak meg, az eljárás nagyobb mérvű olcsóbbítása céljából szükségesnek tartja azonban a közjegyzőknél olcsóbban dolgozó közegekre is bízni az óvás felvételét olyképen, hogy az 1000 koronán aluli belföldi váltóknál facultative honosíttassék meg a postaóvás.

3. Szükségesnek tartja továbbá annak kimondását is, hogy az óvás felvételére jogosított közeg a váltóösszeg felvételére is föl van hatalmazva.

4. Végül figyelmébe ajánlja a kormánynak az óvási idő célszerűbb megállapítását.

Megjegyzéseinket ezen határozatokra a lapunk második cikkéhez fűzött utolsó jegyzetben tesszük meg.

*

Személyi hírek. Kinevezettek kir. közjegyzőkké: *dr. Jagasich Sándor* budapesti kir. közjegyzőhelyettes Ipolyságra, *dr. Bésán Kornél* németbogsáni kir. közjegyzőhelyettes Buziásfürdőre, *dr. Ujfalussy Ödön* kassai kir. közjegyzőhelyettes Lőcsére, *Buday Gábor* brassói tszéki bíró Brassóra és *dr. Petricu Kornél* németbogsáni albiró Német-Bogsánra. Áthelyeztetett *dr. Rudnay Sándor* gödöllői kir. közjegyző Malaczkára. Állásáról lemondott *dr. Herczegh Árpád* eperjesi kir. közjegyző.

Külföld.

Nemzetközi közjegyzői gyűlés tartását tervezik 1907. évre a német közjegyzők. A közjegyzői szervezet és hatáskör, valamint a közjegyzői okiratok nemzetközi hatályának kérdései volnának a napirend tárgyai. Az osztrák közjegyzői egylet központi választmánya f. é. május 26-án megtartott ülésén elhatározta, hogy a gyűlésen kiküldötteivel képviseltetni fogja magát.

*

A sajátkezű végrendelettel igen rossz tapasztalatokat csinálnak Németországban. A „Deutsche Juristenzeitung“ egy legújabb közlése szerint az elmúlt évben a berlini I. Amtsgericht-nél kihirdetett sajátkezű végrendeleteknek több mint fele alaki okokból érvénytelen volt, ezenkívül pedig nagy számban fordultak elő az érthetetlen vagy teljesen céltévesztett intézkedéseket tartalmazó

végrendeletek, úgy hogy az örökösödési bizonyítvány kibocsátása iránti indítványoknak többnyire nem lehetett eleget tenni.

*

A Code civil 386. §-a szerint az újabb házasságot kötő özvegyasszony elveszti az előbbi házasságából született gyermekei vagyonának a kiskorúság tartama alatt őt megillető törvényes hasznélvezetét. Az 1906. február 21-iki törvényvel ez az intézkedés hatályon kívül helyeztetett és a törvényes hasznélvezet ezentúl csupán azt a szülőt nem illeti meg, akinek hibájából a házasság felbontatott.

*

Osztrák joggyakorlat. Az atyának fia, házasságkötése alkalmából, kiházásítás adása iránt tett ígérete, annyiban, amennyiben az ígért kiházásítás az Osztr. polg. tkv. 1231. §-ban megállapított és a vagyoni viszonyoknak megfelelő kötelező kiházásítást felülhaladja, az 1217. §-ban felsorolt házassági szerződések fogalma alá esik és így érvényességéhez szükséges, hogy közjegyzői okiratba foglaltassék. (*Osztrák legfelsőbb törvényszék 1906. márczius 15.*)

Az életbiztosítási összeg a hagyatékhoz tartozik, ha a biztosított arról elhalálozása időpontjában szabadon rendelkezhetett. Csupán az esetben, ha a kedvezményezett a biztosítási összegre egy tőle többé meg nem vonható jogot szerzett, nevezetesen a biztosított a kedvezményezett javára történt rendelkezést többé vissza nem vonhatja, nem tekinthető a biztosítási összeg a hagyaték alkatrészének. (*Osztrák közigazgatási bíróság 1905. június 3.*) Azon szerződési kikötés, hogy a férj a nő hozományát, ennek elhalálozása esetében, örökösének visszaszolgáltatni nem köteles, halálesetre szóló ajándékozásnak tekintendő és mint ilyen illetéklendő. (*U. a. 1905. június 3.*)

*

Német joggyakorlat. A váltót egy nagykövet szakácsának kellett volna fizetés végett bemutatni. A közjegyző megállapítván, hogy a váltón kijelölt ház a nagykövetségé s így területenkívüliséget élvez, más esetleges lakás iránt a rendőrségen való tudakozódás után szélóvást vett fel. Az óvás érvényességének kérdését nem érintve, kimondatott, hogy a közjegyző semmiesetre sem vonható felelősségre, mert egy el nem döntött nemzetközi jogi kérdés forogván fenn, az idő rövidsége mellett más eljárásra alig határozhatta el magát (*Reichsgericht 1906. február 6.*) Az ingatlan-átruházási szerződések közokirati kényszere (Német polg. tkv. 313. §) nem terjed ki külföldi ingatlanok tárgyában, noha belföldön kötött szerződésekre, mert az ezen szabály felállítására indokul szolgált szempontok csupán a belföldi lakosság érdekein alapulnak, kül-

földi ingatlanoknál ellenben egyáltalán tekintetbe nem jönnek. (*U. a. 1906. márczius 3.*) Ingatlan eladására szóló meghatalmazás érvényességéhez közokirat nem szükséges. (*U. a. 1906. január 29.*) Közhasznú célra szolgáló juttatás nem tekinthető ajándékozásnak, mert az egyik fél részéről ugyan ingyenes rendelkezés forog fenn, de miután a másik fél a neki rendelt részesítést bizonyos közhasznú célra tartozik fordítani, ajándékozás csak akkor forogna fenn, ha a meghagyás teljesítése után még gazdagodás fenmaradna. (*U. a. 1906. február 6.*) Valamely hagyaték javára kiállított és közjegyzői okiratba foglalt adóssági kötelezvény érvénytelen, ha az eljáró kir. közjegyző egyúttal az illető hagyatéki ügyben végrendeleti végrehajtó volt. (*Berlini Kammergericht 1905. augusztus 16.*) Egy közzérendelet 1904. márcz. 24-ről volt keltezve, noha tényleg 1905. márczius 24-én vétetett fel. A nyilvánvaló tollhiba daczára a végrendelet érvénytelensége mondatott ki. (*U. a. 1905. október 12.*) A közjegyző nem vonható felelősségre azért, mert egy előtte felmutatott magánvégrendeletet, mely azonban nála nem helyeztetett letétbe, a fél eziránti kérdésére tévesen érvényesnek jelentett ki. (*Colmari főtörvényszék 1905. május 31.*)